

LUMINA.

Ese de dóve ori in septemana:
Joi-a si Dominee'a.

Pretiulu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
„ patrariu de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelari'a episcopésca. Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sime garmond) tacs'a 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. era mai sus 5 fl., intielegendu-s intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiulu publicatiuniloru se se anticipa.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Invitare de prenumeratiune la

„LUMIN'A.“

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Cu prim'a Ianuariu 1874 „Lumin'a“ intra in alu treile anu alu esistintiei sale.

Pretiulu de prenumeratiune remane si mai departe:

Pentru Austro-Ungari'a 6 fl. v. a. pe anu, ér pe diumetate de anu 3 fl. v. a.

Pentru Romani'a 9 fl. v. a. pe anu, si 4 fl. 50 cr. v. a. pe diumetate de anu.

Rugamu pre d. d. prenumeranti a grabi cu renoirea abonamentului, ca se ne potemu orientá in privinti'a tiparirii esemplarielor; ér pre cei in restantia cu pretiulu ii rugamu a-si depurá detori'a.

Speramu cá d.d. protopopi, d.d. inspectori si alti barbati inteliginti nu vor fi mai pucinu interesati de „Lumina“, ci vor binevoi a luá asupra si asta data sarcin'a de colectanti ai prenumeratiuniloru.

„Lumin'a“ va aparé ca pana aci cu punctualitatea cea mai mare; ér in privinti'a cuprinsului, *partea instructiva va dá publicului unu materialu mai estinsu.*

Cu esemplare complete dispunemu dela primulu numeru din anulu acest'a.

Aradu, 18. Decembre 1873.

Redactiunea „Luminei“.

Cuventare

la

Nascerea lui Cristosu.

„Poporulu celu ce umblá intru intunerecu a vediutu lumina mare, cei ce locuiti in latreua si in umbr'a mortii lumina va streluci preste voi.“
Isaia IX. 2. —

Ce stralucire ne mai vediuta acopere astadi tienutulu Vitleemu? Ce stéua luminósá plutesce dela resaritu spre Vitleemu? Toti sunt pusi in uimire! toti sunt rapiti de fenomenulu cerescu, nepricependu ce póte fi. Pastorii Vitleemului stau incremeniti, candu deodata audu resunandu o vóce: *Nu ve temereti cá éta vestescu vóue bucuria mare, carea va fi la totu poporulu, cá s'a nascutu vóue astadi mantuitoriu, carele este Cristosu. Domnulu in cetatea lui Davidu;“ — érá glasulu angerului.*

Ca fulgerulu strebatu vestea acést'a minunata dela resaritu pana la apusu, médiadi si média-nópte si pana la marginele pamentului umplendu pre toti de bucuria,

in cátu universulu intregu érá miscatu la melodiele sublime esecutate de corurile angeriloru si serafimiloru: *Marire intru cei de susu lui Ddieu si pre pamentu pace intre ómeni bunavoire!*

O santa di in care s'a nascutu Cristosu mantuitorulu lumei, nóue celoru ce locuiamu intru intunerecu si in umbr'a mortii lumina resarindu! O santa si maiestatica di, in care murulu ce despartié ceriulu de pamentu s'a surpatu, cu ce santiania te vom serbá? O! Isuse Cristóse care infasiatu in scutece jaci culcatu in ieslea dobitocésca, cum vom serbá nascerea ta? Magii dela resaritu ti-au adusu daruri: auru, smirna si tamaia. Er noi cari n'avemu auru, ce daru se-ti aducemu? Ti-vom duce si noi ca pastorii Vitleemului bucuri'a nóstra nemarginita si inchinatiunea, ce se cuvine unui imperatu mare si puternicu! —

Poporulu jidovesu robise multu in Egiptu, paharulu suferintelorulu si se umpluse, si érá aprópe se se sfersiésca, déca in momintele supreme lehov'a nu li tramitea pre unu Moisie se-ii mantuiesca. In tocmai asia némulu orzenescu érá se piéra in noianulu pecatelorulu si foradelegilorulu sale déca Ddieu nu trimitea pre fiulu seu si Domnulu nostru Isusu Cristosu, ca elu se indrepte moravurile scapatate ale ómenilorulu, luminandu-le mintile si aratandu-le calea cea drepta. Mare gratia este acést'a pentru némulu omenescu! Cristosu fiulu lui Ddieu se iee pre sine chipulu unui robu, descendiendu de pe tronulu Dumnedieirei sale aici pre pamentu, in lumea desiérta. Istori'a póte aratá mari epóce, dar nascerea lui Cristosu nu are, nici póte ave parechia. Séu dóra ati vediutu voi candu-va I. A! pre unu imperatu, mare in firea sa, mare in faptele sale, de buna voia se se cobóra la statulu celui din nrma supusu alu seu? Nu credu se fiti vediutu. Acést'a unu muritoriu nu ar face, si Cristosu a facut'o! a facut'o pentru rescumperarea nóstra din rob'i'a intunerecului.

Poporulu celu ce umblá intru intunerecu a vediutu lumina mare. Lumin'a se ivesce dela resaritu ca lumin'a fisica, si cu radiele sale patrunde in inimele ómenilorulu mai puternicu ca radiele sórelui prin mass'a expansiva a aerului. Lumin'a este Cristosu, care lumineza tuturorulu in abundantia si cu mare efectu, cáci marinarii suferu naufragiu de multe ori candu turnurile de pe tiermurii marei sunt mai bine iluminate. Insa voi umblandu intru lumin'a lui Cristosu nu poteti intinpiná periculu nici odata. Mintea vóstra luminata cu invetiaturile ce Cristosu ni le au propoveduitu in restimpu de trei ani va fi ca unu cármaciu istetiu, care va scí conduce nai'a vietii vóstre prin tóte furtunile si valuerle amenintatórie.

Acést'a pricependu-o magii, indata ce audira de nascerea lui Cristosu, ei grabira la Vitleemu incarcati cu totu felulu de daruri: auru, smirna si tamaia, intrebandu unde este imperatulu celu ce s'a nascutu „*cá éta amu vediutu steu'a lui la resaritu si amu venitu se ne inchinamu lui*“.

Si unde vedemu noi pre Isusu? Intr'o poiata slaba; ilu vedemu ca infante iern'a jacundu si plangendu in ieslea dobitoceloru, elu infantele santu si nevinovatu! candu pe omulu Adamu intaiasidata ilu vedemu desfatandu-se in gradin'a rajului. Asia era voi'a lui Ddieu! Cristosu imperatulu ceriului si alu pamentului n'are unde se-si plece nici capulu! Elu a fostu seracu ca noi se fimu bogati; s'a smeritu ca noi se ne inaltiamu. „*In chipulu lui Ddieu fiindu, nu rapire s'a socotitu pre sine a fi elu intocma cu Ddieu; ci s'a micioratu pre sine chipulu robului luandu intru asemenarea omenesca facendu-se; si cu inchipuirea aflandu-se ca omulu*” (Filip. II. 5. 6. 7.)

Bucurati-ve dar' si ve veseliti, ca astadi poterea iadului s'a sfarmatu, si noue s'au deschisu ceriurile, *poporulu celu ce umbla intru intunerecu a vedutu lumina mare.*

Pote fi cineva asia inpetritu la inima, ca pentru acesta indurare mare se nu resplatesca Domnului nostru Isusu Cristosu? Nu presupunu! ci credu I. Crestini, ca voi sunteti recunoscatori mantuitoriului nostru Cristosu, si veti depune omagieile vostre de iubire, dreptu daruri, totudeun'a noului imperatu, caci atata merita elu pentru bunatatea ce ni a facutu. Urmandu noi fapteloru lui Cristosu si vietii lui cei sante, i ducemu daruri multu mai pretioase ca ale magiloru si inca fora vr' unu greumentu; insa indata ce am escedatu, darurile nostre vor fi respinse ca jertfa lui Cainu, caci dice: „*De n'asi fi venitu si n'asi fi graitu loru, pecatu nu ar avea, era acuma nu au cu ce se mantu de pecatulu loru*” (Ioanu XV. 22.)

Cristosu nu a venitu se-si cerce marirea naintea omeniloru. Elu ca Ddieu fiindu deseversitu, insusi este prea maritu. Cumca s'a facutu omu „*acestu lucru este alu miliei; a venitu in mitra fetioresca: acestu lucru este alu iubirii de omeni*” dice S. Crisostomu.

Ati vedutu I. Crestini, cum mantuitoriulu lumei, imperatulu imperatorulu s'a umilitu pre sine luandu chipu de robu? I'ati vedutu jacendu in iesle?

In aceste doue impregiurari se descopere bunatatea cea nemarginita alui Ddieu cãtra nemulu omenescu, si deodata iubirea lui cãtra cei de stare mai de diosu. Cristosu nici boieriloru nici domniloru nu s'a aratatu antaiu ci pastoriloru; nu s'a aratatu locuitoriloru din capitale ci la nisce tiereni, la pastori, prin ce se dovedesce cãtu de tare iubese elu pre omenii blandi si curati la inima, fia de orice stare.

Veniti dara I. Cristini depuneti si voi darurile vostre imperatului infasiatu in iesle si ve aduceti aminte adeseori despre amorea, ce o are cãtra noi, multiamindu-i totudeuna, urmandu poruncile lui.

Fia ca nascerea Domnului se destepete in inimele vostre indemnulu spre inaintarea binelui vostru si alu bisericeii precum aceea a desteptatu in magii ce se inchinau steliloru cunoscintia adeveratului Ddieu.

Fia ca bucuria cu care serbati acesta santa di a nascerei Domnului se fia auguriulu unei vietii mai bune, unei vietii mai fericite. Aminu!

V. Mangra.

Vadi'a invetiatorului poporalu.

II.

Am accentuatu din adinsu in partea prima a articulasiului meu, ca totu aventulu, totu sborulu instructiunei nostre poporali este pendentu dela respectulu invetiatorului si popularisarea institutiunei de scola in antea factorului chiamatu de a-o sustiené si folosi pe aceea.

Am facutu acést'a in acea buna sperantia ca-mi va succede a depinge cãtu mai fidelu starea precaria a invetiamentului nostru de adi, si tristeles urmari din venitoriu. Caci noi nu numai

ca nu inaintamu conformu pretensiunei tempului — dupa cum indrasnescu a se fali unii cu progresulu dobanditu de vre-o doue diecenii — ci dorere intre impregiurari actuali o se remanemu de totu indereptulu altor'a.

Se descindemu numai la realitate si ne vomu convinge ca este asia:

Inainte de acést'a cu 25-30 ani candu dupa dovedile statistice numerulu copiloru capaci pentru instructiune era prin comunele nostre abia pe diumetate de mare ca adi, numerulu scoliloru esistinti pre atunci potemu dice ca nu a fostu in asia disproporzione ca si acum, séu cu alte cuvinte, pana candu copiii de scola prin imultirea poporului se totu sporescu din anu in anu, pe atunci in forte neinsemnata proportiune cresce numerulu scoliloru pe la noi. Si asia nu e mirare deca scola insasi dupa natura ori carui lucru, nu se pote de ajunsu popularisa, nu-si pote casciga destui aderinti, cari spriginindu-o se o inaintadie spre destinulu ei. —

Si acést'a este forte nataralu, caci de vom intrã — asia dicendu — in ori care comuna de ale nostre, dar mai vertosu de vom cerca comunele mai inpopulate, ne vom convinge ca abia un'a tertialitate — dicu multu, $\frac{1}{4}$. $\frac{1}{5}$. ba in multe locuri abia $\frac{1}{6}$ dintre copiii de scola cercetedia prelegerile, dar si acést'a cãtu se pote de neregulatu. Ceialalti apoi, partea preponderanta, crescu numai dupa obiceiurile vechi, numai pe bas'a datineloru de di fora tota ratiunea. —

Acuma intrebu: ore cei ce se crescu in scola — presupundu ca au invetiatoriu bunu priceputu. — dupa ce si-au finitu cursulu lor elementariu cu succesulu celu mai laudabilu; — dupa ce in etatea loru frageda de 12-15 ani candu nu li se mai pote impune detorintia de a repeta cele invetiate si candu acestia se afla inca in verst'a cea mai cruda de nu sciu nici macar alege binele din reu, cu atãtu mai pucinu a pretiuf sciintia: devenindu acestia erasi in societatea masei mari lipsita de cea mai mica schinteia de iubire cãtra scola, ore nu se vor desbraca de tote cele bune pana a fi ajunsu la starea barbaticii? ore nu se vor asia dicendu — mai denaturã? —

Cu dorere trebuie se afirmu ca acést'a este defectulu celu realu — generalisatu deja pretotindenea printre poporu, la acãrui suprimere a conlucra este prim'a detorintia a fiescecarui'a pedagogu conscientiosu si omu de bine.

Onore si multu respectu pucniloru carturari ai nostri din poporu, caror'a li-au succesu a sparge acestu caote si a-si conserva dobandita cunoscintia. Dar repetindu, dicu acestia — fzicia de mass'a mare — sunt forte pucini, sunt intr'unu numeru disparetoriu si togmai de ar voi a innaintã caus'a invetiamentulu — de acarei necesitate sunt patrushi, au se intempine cele mai inevitabile obstacole din partea maioritatii preponderante. Apoi se nu perdemu din vedere, ca astadi avemu constitutiune si noi gr. orientalii inca un'a dintre cele mai liberali ce numai pote se esiste; sãrtea poporului este in man'a sa, elu are de a-si croi si decide venitorulu. Si ore intre cercustarile subversante, potemu acceptã dela votulu aceliu'a asia precum e elu adi si precum continua a fi ceva bunu si salutariu in acesta cauza? Permita-mi Onorabilulu publicu cetitoriu, ca pe temeulu celoru espuse se afirmu cu tota sinceritatea, ca nu!

Ce e deci de facutu? Opiniunea mea in acestu meritulu este urmatãria.

Ca se potemu progresã rationalu; ca scopulu maretiu alu scolei se-lu realisamu trebuie se-i castigamu respectu din partea poporului, ca acést'a pe intrecute se ofere denariulu seu intru promovarea instructiunei, pentru cea mai simtita lipsa a sa; si in fine trebuie ca invetiatoriuulu poporalu se ajunga a fi recunoscutu de ceea ce intr'adeveru este elu. Detorintia nostra a invetiatoriloru populari, si a tuturoru carturariloru sinceri cari locuescu intre poporu si au desteritatea de a sci impartasi cunoscintiele lor altor'a, este instruirea si crescerea celoru inaintati in etate, crescerea si instruirea juniloru adulti din poporu.

Nu esageredi, candu dicu, ca acést'a este adi un'a dintre cele mai tari mai eficaci si mai sigure garantii intru ajungerea scopulu nostru de crescere.

Este lucru de mii de ori accentuatu si intonatu de lumea civilisata, ba este chiar unu principiu pedagogicu cardinale, fora de care inveci nu vom ajungo unde dorimu, ca cas'a parintesca are se stee in cea mai strensa legatura cu scola. Pana candu nu vom avea parinti cari se scie pretiuf si stimã menitiunea scolei, si cari se scie lucrã in conformitate cu principiile moderne ale crescerii, pana atunci zidimu la unu edificiu fora de fundamentu solidu, care din di in di ne amenintia totu mai multu cu ruinarea.

Si ore se afla unu modu mai practic? Ore spre ajungerea scopulu indegetatu esiste o cale mai chiara decãtu a instrua formalu pe tenerii de 16-20-25-30 ani, care parte sunt adi, parte

au se devina câtu mai curendu parinti, intru cunoscerea detorintelor lor ca atari? Eu celu pucinu care de 12 ani nu arare ori am meditat asupr'a acestei cestiuni, nu cunosc aci mai siguru espediente.

Dar afara de acésta recerintia capitala, sunt sute de altele a caroru lipsa o semtiesce poporul nostru pe totu momentulu.

Séu cine va cutezá se afirme, cá tenerimei nóstre din provincia nu-i lipsesce in mare gradu blandéti'a, cunoscerea regulelor cuvenintiei si mai presusa de tóte cele ale cestiunei si indulgentiei facia de confratele si aprópele seu; óre cine nu vede in tenerimea nóstr'a lips'a cea mai mare de socialismu? si cine nu s'a convinsu de atâtea ori cumca poporul in genere, câtu de pucina intipuire si conceptu are despre drepturile si detorintiele sale ca cetatiénu, ca patriotu? Apoi superstitiunele, credinti'a in vragiri si bobóne ce dimendiuni iau din di in di?

Tóte aceste defepte si altele de asemenea — de nou accentuediu, cá numai prin conversare fidela, chiara si consciétiósa cu tenerimea nóstra inaintata in etate, se potu mai usioru corege si delaturá. —

Ací insa credu, cá mi se va reflectá din mai multe parti, cá acést'a ar fi o noua detorintia o noua sarcina pe umerii cei tabariti ai invetiatorilor nostri poporali; si cá prelanga salariele precarie de adi, mintea sanitósa nici póte pretinde asia ceva. Sciu, cunoscu si sum unulu dintre cei ce mai multu simtíescu greutatea acestei intreprinderi, dar fiindu in deplin'a credintia si convingere, cá o activitate sincera a invetiatorilor nostri in ast'a directiune, li ar produce acestor'a garanti'a esistintiei, redicarea vadii si a caracterului, mai apoi reputatiunea publica, indrasnescu cu fruntea deschisa a-o recomandá tuturoru acelor barbati, cari credu, cá implinirea cu scumpetate a unoru detorintie este bas'a celoru mai salutarii si temeince drepturi cele póte cascigá omulu. —

Am vedíutu câtu de pucinu au potutu influentiá de 5 ani de dile legile patriei asupr'a instructiunei poporali; am avutu oca siune a ne convinge despre debilulu resultatu ce au seceratu rigórea acelor'a intr'unu periodu de 1/2 dieceniu. Si pentru ce? Pentru cá poporul, factorele principalu, care prin vitregitatea temporiloru fatali, a devenitu strainu de acésta ideia nu admite cu deplina interesare nici celu mai micu sprijinu intru realizarea ei.

Poporul trebuie deci se-lu cascigamu pentru acestu principiu, si resultatulu neincungiuratu va urmá. —

Am disu mai susu, cá la scopulu acest'a numai instruirea cu abnegatiune a tenerimei nóstre ne póte conduce, acést'a si acuma o mai repetiescu cu tóta firmitatea.

Se aruncamu deci o privire scurta si se esaminamu midilócele mai de capetenia conducátorie la scopu.

Credu cá va fi de prisosu a spune aci, cá sesonulu de iérna, serile cele lungi este tempulu celu mai potrivit spre acést'a, deórece este cunoscutu tuturoru cá guvernulu tieiei aci de 3 ani practicadia acést'a modalitate. Serile de iérna dar sè fia tempulu candu invetiatorulu convenindu cu tenerimea nóstra mai inaintata in etate, care dispune de o inima si minte susceptibila — va face pe economulu diliginte si istetiu, care in dulcea sperantia, cá la vér'a cea mai deaprópe o sè se delectedie in frumseti'a roduriloru sale, seuita tóta obosél'a, tóte sudorile ce i se causédia prin impartirea si aruncarea sementiei celei sanitóse. —

Acésta intreprindere se va continuá pana atunci, pana candu va succede a infintia si compune in comuna o societate de conveniri, o societate de lectura si conversare, ai carei membri se fia creati si condusi de noi si prin noi, cáci numai prin acestu medilocu, mereu si graduatu, ne vomu vedé fatigiele incornate cu celu mai multemitoriu resultatu, aflandu cá am creatu civi iubitori de sciintia, prin cari se promovamu interesele literaturei nóstre; cá am creatu parinti intr'unu numeru considerabilu, cari o se lucre cu interesu invapaiatú pentru scóla si luminarea generale; si in fine cá ne am dídítu noi insine edificíulu vadii, onórei si recunoscentiei prin ce emanciparea cea de atâtea ori si cu atât'a focu intonata de ai nostri, o vedemu realizata chiar prin manile, zelulu si activitatea nóstra propria.

Socodoru in Decembre 1873.

Ionu Savonescu,
invetia. popor.

Regulamentu

pentru atributiunile de precadere ale metropolitulu primatu alu Romaniei, dupa cum s'a modificatu de St. Sinodu in siedinti'a sa de la 26 Noembre, anulu 1873.

Art. 1. Pre temeíulu legii dela 14. Decembre 1872 pentru alegerea metropolitiloru si episcopiloru eparchiotti, cum si a con-

stituirii St. Sinodu, metropolitulu Ungro-Vlachiei este toto-data si primariu alu intregi Romanii (art. 17.) Totu acolo se stabilescu principiulu, cá primatulu are rangulu de precadere inaintea metropolitulu Moldovei.

Art. 2. Acésta precadere se esprima atâtu in presiederea St. Sinodu câtu si la oficiile divine si la tóte ceremoniile, fia religiose, fia civile, candu primatulu se afla impreuna cu ceilalti ierarchi ai tieiei.

Art. 3. Candu St. Sinodu va gasi cu cale a se visitá in numele seu si in interesulu bisericeii un'a séu mai multe eparchii ale tieiei, acésta visitare se va face de presiedintele séu primatulu Romaniei, si in casu de legiuita impedecare, de metropolitulu Moldovei, in lips'a amendurorur metropolitiloru, Santulu Sinodu pentru visitarea eparchiiloru, in interesele generali ale bisericeii, va delegá pre episcopulu celu mai vechiu in hirotonia.

Art. 4. Toti ierarhii si totu clerulu detoresce respectulu cuvenitu primatulu Romaniei, in calitate de presiedinte alu St. Sinodu.

Se intielege cá prin acést'a nu se jignesce intru nimicu positiunea neatarnata ab-antiquo a ambelor metropolii ale tieiei un'a catra alt'a. De aceea si primatulu, presiedinte alu St. Sinodu, in relatiunile sale atâtu cu metropolitulu Moldovei câtu si cu episcopii eparchiotti, va observá regulele statornicite de canóne séu de vechile obiceiuri ale tieiei.

Art. 5. Titlulu cu care trebuie a se adresá toti ierarhii si clerulu catra metropolitulu primatu este: Inaltu Prea Santítulu archiepiscopu si metropolitulu Ungro-Vlachie primatu alu Romaniei si presiedentele santulu Sinodu. Titlulu de „Archiepiscopu si Inaltu Prea Santítu“ apartiene de dreptu si metropolitulu Moldovei.

Art. 6. Santulu Sinodu representa de dreptu bisericea romana in facia cu celelalte biserice ortodocse. Relatiunile acestor'a cu bisericea romana se intretienu prin organulu presiedintelui St. Sinodu, elu apoi le spune la cunoscinti'a Sinodului in cea dintai a sa sesiune ordinara séu extraordinara.

Art. 7. Metropolitii Romaniei, candu urméza a trece unulu in eparchiile din jurisdictiunea celuialaltu sunt datori a cere de la acést'a bine cuventare.

Episcopii eparchiotti, in asemenea casuri vor cere binecuventarea scaunulu metropolitianu de care aterna.

Esceptiune de la dispositiunile de mai susu se va face candu acésta visitare va fi a se indeplini in urm'a unei hotariri a St. Sinodu, séu candu ierarhii bisericeii vor fi convocati la sesiunile sinodale séu la ale Senatului.

Art. 8. Metropolitulu primatu adreséza chiamarile canonice la Sinodu catra toti membrii din tóta Romani'a, dupa ce a esitu in Monitorulu oficiale decretulu Domnitoriului de convocare la St. Sinodu si a primitu insciintiare despre acést'a de la ministeriulu cultelor.

Art. 9. Oricine dintre membrii clerului romanu va contraveni acestorú dispositiuni cade sub judecat'a bisericesca.

Acestu regulamentu s'a votatu in unanimitate de catra St. Sinodu alu st. bisericeii autocefale ortodocse romane, in siedinti'a sa de la 26. Noembre, anulu 1873.

Presiedintele St. Sinodu.

Nifonu, Mitropolitulu Ungro-Vlachiei.

(L. S. st. sinodu.)

Condaculu nascerii Mantuitorului.

Se vede la metafrastu in 1-a di a lunei lui Octovre, in carea se serbéza santulu Romanu cantaretulu, cá acestu santu parasindu-si patri'a si loculu nascerii, carea era cetatea Edesei, s'a dusu la Constantinopolu si s'a asiediatu intr'o manastire a Nascátorei de Ddieu din Vlaherne. Acestu barbatu intieptu si tematoriu de Ddieu de multe-ori mergea din chili'a s'a la bisericea Preacuratei din numit'a manastire, unde nóptea intréga o petrecea in meditatiuni evlaviose. La priveghiarea nascerii lui Cristosu aflandu-se elu—dupa datina—in biserica, de ostenéla a adormitu pucinu si i-s'a parutu cá vede pre Preazant'a, carea tienea in mana o carte si i dicea lui: deschide-ti gur'a ta, ca sè mananci daruirea acést'a ce-ti facu; la ce elu deschidendu-si gur'a i s'a parutu cá inghite cartea. Atunci s'a desteptatu si facenduse diua s'a suitu pe amvonu a cantatu cu multa evlavia condaculu serbatorii: *Fetiór'a astadi pre celu mai pre sus de fintie nasce etc. etc.*

Acést'a cantare noua cu atât'a dulcétiá fu de elu esecutata, in câtu toti devenindu incantati de testulu si melodi'a ei: diceau cá nu dela ómeni ci din ceriu i s'a datu lui darulu acest'a.

Aradu, 8. Decembrie, 1873.

Stimate Domnule Redactoru!

Binevoiti a dá locu, in colónele stimabilei foi, ce redigeati, urmatórelor orduri referitórie la articolulu aparutu in Nrulu 76 alu acestei foi, intitulatu: „Formarea clerului teneru.“

Nimicu mai la ordinea dilei nu este de câtu formarea clerului teneru, dela care atérna putemu dice esistinti'a unui poporu. Cine altulu decâtu preotulu e chiamatu pentru de a lumina si invetiá poporulu? si déca acest'a nu posede cum dice auctorulu numitului articulu perfect'a cunoscintia a teologiei si a moralului crestinescu, fi-va óre atunci preotulu acel'a in stare a convinge pre poporulu seu despre credinti'a cresitnéscá pre deplinu? Nu, pentrucá lucru naturalu este, cá numai atunci potemu pre deplinu convinge pre cineva, déca acelui'a i aratamu adevverulu intaritu séu basatu pre arguminte neresturnavere; care unu preotu nu le póte posede, déca densulu nu si le va cascigá prin diliginti'a propria, ocupanduse multu cu cartile sánte. Noi, clericii ne avendu ocaziune a ne ocupá strictamente cu sciintiele edificatórie pentru preotu remanem la urm'a urmelor numai cu aceea ce am invetiatu in scóla, si déca tenerimea clericala va remané numai pre langa acele, ce se propunu in scóla, si nu va frundiarí cartile cele sante si sè scrutedie din ele adevverurile acelea pre cari e basata sciinti'a teologica, atunci noi neci candu nu vomu fi norocosí a vedé in fruntea poporului nostru preoti eruditi; — deci tórté nimeritu dice dlu V. Mangra cá „infintiarea unui seminaru este la noi cea mai mare lipsa“ in care sè se créscá tenerii clerici corespondiatoriu carierii lor sublime; si déca noi vomu avé in fruntea poporului nostru astfelu de preoti cari sè-lu scie conduce spre bine, aretandu-i calea cea mai drépta conducátore la scopu, atunci poporulu nostru va fi fericitu, pentru cá „ferice de turm'a, a carei pastoriu o scie conduce la pasivnea cea buna.“

I. Morariu,
teologu.

Micalac'a, 19. Decembre 1873. st. p.

Onorabila Redactiune!

In. nr. 72. a multu pretiuitei „Lumin'a cu datulu din Aradu in Noemvre 1873. am scrisu unu respunsu la o corespondintia ce a aparutu in Nr. 81. a „Albinei“ si in Nr. 66. a „Luminei“ in caus'a alegerii de invetiatoriu din „Micalac'a“ in care corespondintia am disu, cá am rogatu si pre Onorabil'a Redactiune dela „Albin'a“ ca se publice acelu respunsu ca nu cumv'a onoratiile lectori a „Albinei“ sè fiá in convingere cá cele ce s'au scrisu de invetiatoriu din Sioimosiu sunt adevverate: de órece insa nici pana astadi nu-a aparutu in „Albina“ me afli necesitatu a declará, cá corespondinti'a aparuta in nr. 72. a „Luminei“ si subscrisa de mine se servésca de respunsu si la corespondinti'a subscrisa de Euthimiu Bugariu in Nr. 81. a „Albinei“.

Ibanu Clór'a.

Multiamita publica.

Subscrisulu mi-tienu de santa datorintia, a esprimá cea mai cordiala multiamita, onoratorilor reprezentanti comunali, cari luandu in consideratiune sarcin'a cea grea a invetiatoriuului in tempulu de asta-di, — ávura bunatate a-mi dá din pamentulu comunalu, trei jugere de pamentu aratoriu spre folosire, pana voiu fi ca-invetiatoriu in comun'a Fibisiu.

Fibisiu, 17. Decembre 1873.

Nicolau Lep'a,
invetiatoriu.

Concursu

2

Pentru vacant'a parochia din Roitu Protopresbiteratulu Oradii-marii:

Emolumintele sunt: $\frac{3}{4}$. din o sesiune de pamentu, biru câte o vica dela 140. de case, stólele indatinate si cortelu liberu.

Doritorii de a recurge, vor trimete recursurile lor bine instruate, cu documintele lor pentru o parochia buna in intielesulu statutulu organicu pana in 23. Decemb: a. c. candu va fi si alegerea, adresate Comitetalui parochialu din Roitu. Datu in Roitu in 25: Noem: 1873.

Comitetulu parochialu — In contielegere cu mine Simeonu Bica, Protopres: Oradii.

Concursu

2

Pentru vacant'a parochia din Bicaciu Ptotopres: Oradii mari:

Emolumintele sunt: Un'a sesiune de pamentu, biru dela 72. de case câte un'a vica, stólele indatinate, cuartiru a se esarendá.

Doritorii de a recurge la acésta parochia, au a-si trimete recursurile lor bine instruate dupa statutulu organicu — cu testimoniulu pana in 27. Decem: a. c. candu va fi si alegerea, adresate Comitetalui de adreptulu la Protopopulu tractualu. — Datu in Oradea-mare in 2. Decem: 1873.

Comitetulu parochialu. In contielegere cu Simeonu Bica Protopres: Oradii-mare.

CONCURSU

3

Pentru statiunea invetiatorésca dela scóla I. confessionalá gr. or. romana din comun'a Curticiu — devenita vacanta prin mórtea invetiatoriuului Georgiu Ispravnicu — pana la 26 Decembre (a dou'a di de cratiunu) anul 1873.v. candu e a se intemplá si alegerea. —

Emolumintele sunt: 400 fl. v. a. salariu anualu, — 12 orgii de lemne, din care se va incaldi si scol'a, — $2\frac{1}{2}$ jugere de pamentu aratoriu estravilanu, — cortelu liberu cu gradina de legumi, — si pentru unu servitiu funebrele 1 fl. v. a. ca stóla regulata fipsata de comitetulu parochialu.

Recurentii au asi instruí recursele cu atestatu de botezu, despre portarea morala si praca indestulítore pe terenulu invetiamentulu, testimoniulu de calificatiune, documentu despre scirea limbei magiare, si cunoscerea germanoi; cei cu clase gimnasiale séu reale se voru compará cu cei cu praca invetiatorésca; apoi in o dumineca séu serbatóre pana la — séu in diua alegerei au a-se presentá in sant'a biserica pentru a-si manifestá desteritatea in cantare; éra recursurile adresate comitetulu parochialu au ale tramite Inspectorulu cercualu confessionalu din Curticiu Cottulu Aradu p. u. Curticiu.

Datu in Curticiu 18. Novem. 1873.

Comitetulu parochialu

Contielesu cu inspectorulu cercualu Moise Bocsianu.

Concursu.

3

Pentru postulu invetiatorescu in comun'a Hasiasiu tractulu protteralu alu Hasiasiului pana in 30 Decemvre a. c. candu va fi si alegerea:

Doritorii de a ocupá acestu postu, au a substerne recursele cu man'a proprie scrise si adresate comitetulu parochialu din Hasiasiu — si substernute D. Inspectoru scolaru cercualu Georgiu Petroviciu, in Budintiu: instruite cu testimoniulu despre absolvarea preparandiei, despre esamenulu de calificatiune, despre mai multe intreprinderi pregatítore si de moralitate pana in diu'a mai sus insemnata: tot-odata aspirantii la acestu postu, au in un'a din dominici séu serbatorii a se presentá la biserica, pentru a dovédi desteritatea in tipicu si cantu.

Emolumentele legate la acestu postu sunt:

- 1.) Cuartiru liberu cu gradina de legumi.
- 2.) 75 fl. 50 cr. v. a.
- 3.) $12\frac{1}{4}$ meti grau.
- 4.) $12\frac{1}{4}$ meti cucurudiu.
- 5.) 4 fonti lumini.
- 6.) 6 stangeni lemne.
- 7.) $2\frac{1}{2}$ jugere de livada. (fenétie)
- 7.) $\frac{1}{2}$ jugeru pamentu aratoriu.

Hasiasiu, 5. Decemvre 1873

Comitetulu parochialu

in contielegere cu dlu Inspectoru scolaru Georgiu Petroviciu.